

Ref. tnp/hsc
26. marts 2001
J.nr. 00-016-0002/2

Foreløbigt referat fra 4. møde i Naturrådets repræsentantskab den 24. januar 2001 kl. 13.00 – 16.00 (Københavns Universitet, Nørregade 10, 1. sal)

Deltagere:

Fra repræsentantskabet:

Til stede: Helle Pilsgaard, Ingeborg Mølbak, Tommy Dybbro, Hans Meltofte, Karen Louise Knudsen, Peter Vestergaard, Ditte Guldager Christensen, Søren Ring Ibsen, Mikael Trier, Poul Henrik Harritz, Hans Hedegaard (i stedet for Lars Wilhjelmsen), Helga Hjorth Christensen (i stedet for Hans Bang Hansen), Susanne Herfeldt, Astrid Ravnsbæk, Finn Arler, Jens Thygesen, Jens Peter Simonsen, Jane Strate Buck, Ole Damsgaard, Louise Lyng Johansen Bojsen (i stedet for Signe Nepper Larsen), Claes Lyngholm Andersen, Palle Jørum, Jytte Heslop, Berit Kaae, Kirsten Sander

Afbud:

Helga Theil Thomsen, Henrik Enghoff, Inger Tolstrup, Jane Lund Henriksen, Karen G. Welinder, Kristian Raunkjær, Susanne Vangsgård, Peter Kaae Holm, Frank Bill, Thomas Tange Rasmussen, Christian Danneskiold Lassen, Lars Aarup, Torben Jensen, Katherine Richardsson, Iben Koch

Til stede fra Naturrådet: Peder Agger, Per Christensen, Anette Reenberg, Bent Aaby

Til stede fra Naturrådets sekretariat: John Holten- Andersen, Anni Bach, Inger Weidema, Pelle Andersen-Harrild, Ellen Hjort Petersen, Thomas Nicolai Pedersen, Hanne Stensen Christensen

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden og referat
2. Beretning for arbejdet siden sidste repræsentantskabsmøde. Skriftlig beretning vedlagt indkaldelsen
3. Præsentation og diskussion af sammenfatning og anbefalinger i temarapport om invasive arter og GMO. Bilag vedlagt indkaldelsen.
4. Diskussion af udkast til arbejdsprogram for 2001. Bilag vedlagt indkaldelsen.
5. Diskussion af forslag fra jordbrugets organisationer om Repræsentantskabets rolle i forbindelse med Vismandsrapporter. Bilag vedlagt indkaldelsen.
6. Evt.

Mødet startede med præsentation af de tre nye vismænd: Per Christensen, Anette Reenberg og Bent Aaby.

Ad 1. Godkendelse af dagsorden og referat

Dagsorden blev godkendt og referatet fra repræsentantskabsmødet den 17. maj 2000 blev godkendt. Det bliver lagt på Naturrådets hjemmeside snarest. Flere medlemmer af repræsentantskabet udtrykte tilfredshed med at referatet var fyldigt, dog efterlystes mere strukturering i referatet af de kommentarer som var fremkommet på mødet.

Ad 2. Beretning for arbejdet siden sidste repræsentantskabsmøde.

Peder Agger gennemgik den fremsendte skriftlige beretning, som der henvises til. Herudover nævnte Peder Agger følgende:

Naturrådet har underskrevet Danmarks- deklARATIONEN for Bæredygtig Udvikling, som blev overrakt til Miljøministeren den 23. januar 2001.

Naturrådet har med udgangspunkt i vismandstrilogien deltaget med oplæg i mange forskellige arrangementer herunder: Økotræf, miljøministeriets interne seminar om bæredygtig udvikling, ALMA's årsmøde, Dansk Byplanlaboratoriums møde om det åbne land, Danmarks Naturfredningsforenings repræsentantskabsmøde, Natursynsseminar afholdt af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Det er besluttet at udgive en vismandsrapport hvert år.

Det er muligt for repræsentantskabets medlemmer at deltage i EEAC's konference i Stockholm den 22-23 februar : Greening of sustainability.

Tommy Dybbro mente, at Vismandstrilogien har betydet meget som inspirationskilde for Vilhelmudvalgets arbejde. Vil Naturrådet følge op på anbefalingerne i Vismandstrilogien?

Peder Agger anførte, at når Vilhelmudvalget er færdig med afrapporteringen vil Naturrådet gennemgå alle Vismandstrilogiens anbefalinger for at se hvilke der ikke er fulgt, for eventuelt at forfølge disse anbefalinger yderligere.

Ole Damsgaard mente, at det er vitalt for Naturrådet at være synligt, derfor er det vigtigt at Naturrådet tænker i synlighed når der skrives vismandsrapporter. Det er vigtigt med policy-anbefalinger.

Ad 3. Præsentation og diskussion af sammenfatning og anbefalinger i temarapport om Invasive arter og GMO.

Inger Weidema, som har været projektleder på projektet, gennemgik sammenfatning og anbefalinger. Der henvises desuden til de afsnit, som blev udsendt som bilag til mødet.

Koblingen mellem invasive arter og GMO

”Konventionen om Biologisk Mangfoldighed” (Rio-konventionen) indeholder bestemmelser om både GMO'er og invasive arter i forhold til natur og biodiversitet (art 8g og 8h). Der er en klar analogi mellem introducerede arter og genetisk modificerede, idet der i begge tilfælde slippes nye gener løs i naturen.

Naturrådet bruger ordet **bioinvasion** om spredning af introducerede arter, underarter eller gener som er invasive. For at der er tale om invasive arter skal det for det første dreje sig om nye arter, som ikke er naturligt hjemmehørende i vores biogeografiske område. For det andet skal de danne vildtlevende, selvreproducerende bestande i den danske natur. For det tredje skal de ved deres spredning skade den hjemmehørende natur. For det fjerde er invasive arter blevet hjulpet kunstigt på vej af mennesket, dvs. de er ikke kommet spontant.

Status i Danmark

Ingen kender det samlede antal introducerede arter, da det ændres til stadighed. Men det er mange i forhold til den naturligt indvandrede og hjemmehørende flora og fauna. F.eks. er knap halvdelen af vores omkring 1924 plantearter introduceret af mennesket (899). Af disse er dog kun et fåtal, måske omkring 20 plantearter, invasive. Men mest kendetegnende er det vi ikke ved!. Dog ved vi at der kommer flere af disse problematiske arter. På verdensplan er bioinvasion blevet udnævnt til den 2. største årsag til artsudrydelser. Bioinvasion er en biologisk følge af globaliseringen, derfor kommer der også flere tilfælde i Danmark.

Efter Naturrådets mening står vi ved en korsvej, hvor vi skal beslutte hvad der skal gøres for at beskytte den natur og biodiversitet, som vi har tilbage, mod effekterne af bioinvasionen. Endnu er de forvaltningsmæssige tiltag i Danmark få og relativt ukoordinerede. Naturrådet mener at det nu er på tide at komme i gang med arbejdet med bioinvasion ud fra biodiversitetskonventionens principper.

Selve rapporten

Rapporten er en antologi skrevet af uafhængige forfattere. Rapporten afsluttes med Naturrådets anbefalinger. Centralt for arbejdet har været, at man må skelne mellem bevidst og ubevidst introduktion – og begge dele må der gøres noget ved. En meget bevidst biologisk introduktion er fx genudsætning af bæver, eller udsåning af ”engblanding” langs en nyetableret motorvej. Ubevidst transporteres mange organismer med skibe, som ballastvand eller skibsbeponing.

Naturrådet mener (4 udvalgte anbefalinger (ud af 13)):

Side 4

Miljø- og Energiministeren bør tage initiativ til udarbejdelse af en samlet national strategi til begrænsning og forebyggelse af problemer vedrørende introducerede organismer. Strategien bør som minimum analysere og afklare følgende områder:

- Introduktion af organismer, hvadenten den er ubevidst eller bevidst.
- Introduktion af organismer til biologisk bekæmpelse.
- Reintroduktion og anden udsætning.
- Retningslinier for godkendelse af introduktion af organismer. Retningslinierne bør være restriktive og bygge på forsigtighedsprincippet og ”forureneren betaler princippet”.

I forbindelse med forvaltningen af introduktion af arter samt genetisk modificerede organismer skal Miljø- og Energiministeren sikre, at Århus-konventionens implementering udvides til også at omfatte disse områder. Der ligger således en del hindringer før offentligheden kan få indsigt i eksemplevis GMO udsætningssager.

Alle centrale aktører skal involveres i arbejdet for at minimere introduktionen af potentielt invasive organismer. Miljø- og Energiministeriet bør påtage sig den ledende rolle, både i kraft af sit ansvar som arealforvalter og som naturforvalter. Også andre myndigheder har et særligt ansvar. Det gælder især: Ministeriet for Fødevarer-erhverv, Trafikministeriet og Erhvervsministeriet.

I samarbejde med andre sektormyndigheder bør Miljø- og Energiministeriet tage initiativ til en målrettet informationskampagne vedr. introduktion af potentielt invasive organismer.

Debat:

Peder Agger mente, at gennem perioden hvor rapporten er blevet udarbejdet har været et stigende fokus på problemet. Det vil ikke være usandsynligt hvis en af de næste internationale konventioner bliver om invasive arter.

Jens Peter Simonsen sagde, at det er relevant at Naturrådet sætter fokus på emnet som har været overset – selvom bioinvasion også behandles i Rio-konventionen. Der er parallelle aspekter mellem GMO og invasive arter, men der er en fare for at GMO løber med hele opmærksomheden. Skov- og Naturstyrelsen vil gerne diskutere emnet med Naturrådet fremover.

Inger Weidema anførte, at man i Norge har flyttet et krebsdyr til nogle søer, hvor det har medført kollaps af hele fiskebestanden, hvilket har medført et erstatningskrav overfor den norske stat på 5 mio. Nkr. Desuden er der store problemer med lakseparasitten *Gyrodactylis* i Norge.

Side 5

Peter Vestergaard sagde, at det lyder voldsomt at der ud af 2000 danske arter er 899 introducerede – men hvor stor en del indgår i naturlige plantesamfund? og hvad betyder det?

Inger Weidema anførte, at der ikke er et enkelt tal og der er nok ingen der på nuværende tidspunkt kan give os et samlet overblik. Naturrådet har ikke lavet egne undersøgelser af problemstillingen. Artiklerne i rapporten er opsamlende og har reviewkarakter.

Hvad er bioinvasion:

Hans Hedegaard spurgte om, hvem beslutter hvad der er skadeligt? Er rødgran og hvidgran skadelige? Hvad betyder nye trusler mod naturen? Er det ikke OK at bruge indførte arter til bestemte formål.

Peder Agger mente, at det først kan kaldes bioinvasion når arten spreder sig ukontrolleret i naturen. Man ville også i dag have godkendt rødgran, da den ikke er invasiv men har mange dyrknings- og anvendelsestekniske fordele. En stor del af bioinvasions problemerne kommer fra manglende omtanke.

Inger Weidema anførte, at Problematikken omtales i artiklen af Baagøe og Weidema. Rødgranen regnes ikke for invasiv da den ikke spreder sig.

Hjemmehørende arter:

Poul Henrik Harritz sagde, at det vel nok ikke er et problem hvis der udsås frø, som stammer fra Sverige, når blot de stammer fra samme biogeografiske region.

Ditte Guldager Christensen spurgte om anvendelsen af fremmede provenienser i de danske skove er med i rapporten?

Peder Agger mente, at problemet med bioinvasion skal ses på alle niveauer, både nationalt, regionalt og lokalt. Hovedbudskabet er at man skal være opmærksom, så der ikke gøres unødigt skade af vanvare. Der er stor forståelse for et krav om hjemmehørende arter eller hjemstavnsbinding, når det drejer sig om landskabsplanter. Der bør ikke være et totalt forbud mod at plante introducerede arter – men der skal kunne anføres gode grunde til at gøre det.

Mikael Trier spurgte om det er dokumenteret at globaliseringen medfører, at et stigende antal arter introduceres. Er skaden ikke sket når det danske landbrugsareal og skovareal er dækket af ikke hjemmehørende arter?

Side 6

Peder Agger mente, at en del af bioinvasionskatastrofen er sket i Danmark - men det kan blive værre og en stor del af verden har denne katastrofe til gode. Handlen øges og dermed øges også muligheden for spredning.

Claes Lynghold Andersen spurgte om hvornår noget er dansk? At tale om danske arter i bioinvasionssammenhænger giver ubehagelige associationer til fremmedhad. Er lyngen bioinvasiv?

Peder Agger sagde, at det er et vigtigt aspekt, som også Karsten Schnack behandler i en artikel i rapporten. Tabet af kulturel diversitet og biodiversitet er et svært emne, ikke mindst fordi den danske natur overvejende er et kulturelt fænomen. Derfor foretrækker Naturrådet at tale om stedlige eller hjemlige arter, heller end at tale om danske arter. De fleste svenske arter er således også hjemmehørende i Danmark.

Ubevidste introduktioner:

Hans Meltofte spurgte om man kan tilsætte et biocid til skibenes ballastvand for at hindre ubevidste introduktioner ad denne vej?

Inger Weidema sagde, at der arbejdes med tekniske løsninger. Naturrådet ser det ikke som sin opgave at anbefale bestemte løsninger. Danmark har en stor international handel og skibsfart og Naturrådet opfordrer myndighederne til at indgå i et internationalt samarbejde om problemerne.

Palle Jørum nævnte et eksempel med introduktion af urskovsarter, specielt insekter via import af træ til brænde.

Re-introduktion

Tommy Dybbro sagde, at det er godt at Naturrådet har taget emnet om reintroduktion op – det er vigtigt at der laves en politik på området. Vildtforvaltningsrådet arbejder også med problemstillingen. I øvrigt gjorde Skov- og Naturstyrelsen et godt arbejde omkring introduktion af bæver.

Peder Agger anførte, at Vildtforvaltningsrådet har udarbejdet en strategi for vildt, men Naturrådet vil gerne se på andet end vildt. Naturrådet vil gerne blande sig i debatten om reintroduktion. F.eks. mente Rådet ikke at konsekvenserne af at udsætte bæver var undersøgt tilstrækkeligt inden udsætningen blev foretaget. I forbindelse med denne rapport er det blevet diskuteret i Rådet, som mener at man skal være forsigtig med reintroduktion.

GMO:

Louise Lyng Johansen Bojsen sagde, at Århus konventionen er utrolig vigtig på dette område.

Astrid Ravsbæk sagde, at GMO'er meget strengere reguleret end bioinvasion. Efterlyste konkrete bud på hvor GMO-direktivet ikke er godt nok.

Forvaltningspraksis:

Helga Hjort Christensen efterlyste en artikel af Skov- og Naturstyrelsen i rapporten. Det kunne have givet anledning til mere diskussion, og forvaltningspraksis ville have været med.

John Holten-Andersen oplyste at forfatterne til rapporten har et udmærket kendskab til forvaltningen, og er blevet bedt om at forholde sig til denne.

Peder Agger anførte, at forvaltningsaspektet dækkes af Jette Baagøe og Hans Baagøe. Der er ingen kendte stridigheder mellem Skov- og Naturstyrelsen og Naturrådet om den konkrete forvaltning af bioinvasions-området. Det er Naturrådets rolle at nappe myndighederne lidt i haserne - så det ikke blot ender med flad enighed.

4) Diskussion af udkast til arbejdsprogram for 2001

John Holten Andersen gennemgik det fremsendte udkast til arbejdsprogram, og understregede at der endnu ikke var foretaget en endelig prioritering. Dette ville ske på Naturrådets kommende internatmøde, hvor repræsentantskabets forslag ville blive benyttet til inspiration. JHA fremhævede endvidere, at Naturrådet vil udarbejde en vismandsrapport i det kommende år. Dette var ikke indeholdt i det rundsendte udkast til arbejdsprogram. Rådet overvejede tre emner: a) Biologisk mangfoldighed, b) Vandet i landskabet, samt c) Eutrofieringen af landskabet.

Hans Meltofte mente, at der var mange gode emner indeholdt i udkastet til arbejdsprogram. HM fremhævede, at Det Grønne Kontaktudvalg havde prioriteret bevaring og genopretning af halvnaturarealer, som Naturrådet også havde fremhævet i den seneste vismandsrapport. Erfaringer med naturforvaltningen har hidtil været, at fx udlæg af urørt skov eller stop for jagt har været forholdsvis simpelt og velfungerende virkemidler med meget synlig effekt. Derimod viste erfaringerne fra bl.a. Tøndermarsken, at det er langt vanskeligere med sikring af kulturlandskaber som kræver aktiv opretholdelse. HM anbefalede, at Naturrådet arbejdede mere med incitamenter for sikring af biodiversitet, således som bl.a. Det Økonomiske Råd har anbefalet. Problemet er, at de nuværende økonomiske incitamenter ikke virker.

John Holten Andersen fremhævede, at dette bl.a. kunne være indeholdt i arbejdsprogrammets oplæg til justering af landbrugets støtteordninger.

Bent Aaby mente, at der var behov for en anden måde at skrue støtteordningerne sammen på inden for biodiversitetsområdet. Man kunne måske lade sig inspirere af Det Økonomiske Råds forslag om udlicitering, hvor man definerede det produkt man ønskede (fx x antal viber) og på denne baggrund udformede forvaltningskontrakter.

Jytte Heslop anbefalede, at Naturrådet arbejdede med 'Vandet i landskabet' og prøvede at kombinere dette med 'Helhedsorienteret planlægning og forvaltning'. Man er nødt til at tænke mere integreret og i sammenhængen mellem natur og miljø i planlægningen. Der er ligeledes behov for en væsentlig styrkelse af vidensgrundlaget særligt i relation til den terrestriske natur. Jytte Heslop anbefalede, at man udnyttede amternes erfaringer i relation til planlægning og forvaltning af vandressourcer. Sådan som plansystemet i dag hænger sammen fungerer det ikke. Regionplanlægningen er ikke god nok, og der er derfor behov for en planlægning som i større udstrækning kan fungere som administrationsgrundlag for amternes forvaltning.

Palle Ørum mente, at der var et meget stort behov for vidensindsamling. Det er deprimerende så lidt viden der er i dag. Helt grundlæggende så ved vi i dag ikke hvor arterne er. Der er et kolossalt behov for registrering, og der er et meget stort behov for at etablere en artsdatabank. For mange arter eksisterer der en viden, men den er spredt og ikke systematiseret. Det er helt utilfredsstillende på insektområdet bl.a. i relation til VVM undersøgelser. Selv fredede arter som Stor Kølleguldsmed ved Skjern Å inddrages ikke i VVM undersøgelser. Et andet eksempel er Eremitten for hvilken der er udpeget en række habitatområder og som er en prioriteret art på Habitatdirektivets liste. Heller ikke for den bliver der fulgt op med beskyttelsesforanstaltninger.

Ole Damsgård kvitterede for at planlægning indgik på så fremtrædende en plads i arbejdsprogrammet. Planlægningen for det åbne land er ikke velfungerende. Der mangler viden, værktøjer, mv. Det er meget nødvendigt at tage fat på urbaniseringen af det åbne land. Ejendomspriserne stiger i øjeblikket markant, hvilket ekskluderer unge mennesker fra boligmarkedet i byerne, og som vil medføre et forøget pres på det åbne land. Der mangler styringsredskaber på dette område. OD inviterede til et samarbejde med Byplanlaboratoriet, herunder en koordinering i forhold til en planlagt konference i november 2001.

Astrid Ravnsbæk mente, at Naturrådets oplæg så spændende ud. AR kvitterede for den store interesse Naturrådet viste for Fødevareministeriets interesseområde. Det er vigtigt, at initiativerne er fremadrettede. Han fandt det vigtigt at overveje om nogle af initiativerne vil blive overhalet af udviklingen i foråret. Dette var særligt relevant i relation til arbejdsprogrammets punkt F, 'Vandmiljøplan II. ammoniakhandlingsplan samt landbrugets støtteordninger'. Dette emne kan meget let få karakter af efterkritik, eftersom de vigtige beslutninger vil blive taget inden Naturrådet kan nå at afslutte en indsats på området. AR mente ligeledes, at der var behov for at skærpe formålet med projektet. AR mente, at punktet om 'institutionelle barrierer i Miljø- og Energiministeriet og Fødevareministeriet var meget

interessant, og ønskede om muligt at blive inddraget. AR foreslog ligeledes, at OECDs bemærkninger samt indtrykket fra Det Økonomiske Råd om, at indsatsen er over middel og resultatet er under middel kunne være relevant for Naturrådet at dykke ned i.

Per Christensen fremhævede, at Naturrådet nødvendigvis måtte være fremadrettet, men at Naturrådet fandt det vigtigt at forholde sig kritisk til de tiltag der pt. sker og er sket på vandmiljøområdet. De mål der er opstillet på området er ikke tilstrækkelige, og de politiske initiativer der iværksættes er heller ikke så effektive som det kunne ønskes. Naturrådet vil derfor se nærmere bl.a. på VVM-værktøjet og på mere differentierede reguleringsformer.

Bent Aaby mente, at der på ammoniak og vandmiljøområdet var behov for at vende tingene på hovedet. Udgangspunktet for indsatsen og målsætningerne bør være naturens tålegrænser. Derfor vil Naturrådet arbejde for nogle mål, der tager afsæt i en sådan tankegang.

Jens Thygesen mente, at det var noget uklart, hvad Naturrådet mente med virkemidler under punktet A om vandet som element i landskabet. Der var behov for, at Naturrådet præciserer hvad der skal forstås herved. Der vil i fremtiden blive store konflikter i forbindelse med implementeringen af vandrammedirektivet. Hvordan skal det sikres at målsætningerne i direktivet nås?

Per Christensen anførte, at Naturrådet opfattede virkemidler ift. vandområdet meget bredt. Naturrådet ønskede at se tværgående på det hydrologiske kredsløb og de mange forskellige virkemidler knyttet til forskellige lovgivninger som har indflydelse på vandet i landskabet. PC fremhævede, at der er behov for en forsumpning af landskabet. Der er ligeledes behov for at se på om der er sammenhæng i den offentlige regulering på området, samt hvorledes naturgenopretning kan bringes i anvendelse.

Poul Henrik Harritz mente, at det var fint at der på dette Repræsentantskabsmøde blev givet mulighed for at kommentere et udkast til arbejdsprogrammet. Dette burde være en regel fremover. PHH mente generelt, at arbejdsprogrammets punkter var flotte og relevante. PHH mente, at hovedtemaet om holdninger og prioriteringer i naturpolitikken var meget relevant, og DN støtter meget, at Naturrådet får mulighed for at udarbejde befolkningsundersøgelsen. I relation til det tredje hovedtema om handlingsplanen for den biologiske mangfoldighed finder DN det efter nærmere overvejelse som en fremragende idé at undersøge de institutionelle barrierer i ministerierne. Dette hænger godt sammen med Wilhjelmudvalgets arbejde, som formentlig vil udmønte sig i en fin rapport, hvorfor det er vigtigt, at Naturrådet tager emner op som Wilhjelm-udvalget ikke kan beskæftige sig med. I relation til Naturrådets arbejde med Naturparker bør rådet søge at undgå overlap med Wilhjelmudvalgets arbejde. I relation til planlægningen og det åbne land er DN enig i Ole Damsgårds synspunkt om områdets vigtighed. I relation til eutrofiering vil DN rose Naturrådet for at se omvendt på tingene, således at man forsøger at regne baglæns ift. tålegrænser.

Peder Agger mente, at emnet 'institutionelle barrierer' er et tungt emne, som hænger snævert sammen med konceptet 'sektorintegration' og dermed med hele bæredygtighedsdiskussionen. Mht. spørgsmålet om naturparker er Naturrådet opmærksom på mulighederne for overlap med Wilhjelmudvalgets arbejde, og Naturrådet vil sørge for, at det bliver mindst muligt.

Susanne Herfelt anførte, at Landsplanafdelingen finder det særdeles relevant at se nærmere på planlægningen og det åbne land. Det kan i den sammenhæng anføres, at Planloven skal ændres til næste sommer som følge af vandrammedirektivet. Dette gælder ligeledes en række andre love. Derfor kunne det være meget relevant, at Naturrådet havde dette in mente i forbindelse med planlægningen af rådets arbejde.

Finn Arler mente, at det var særdeles relevant, at Naturrådet kiggede nærmere på spørgsmålet om holdninger og prioriteringer. FA rejste i den forbindelse spørgsmål ved om en sociologisk undersøgelse kunne stå alene, samt anvendeligheden af økonomiske prioriteringsmetoder som tog udgangspunkt i mere eller mindre tilfældige præferencer. FA anbefalede, at Naturrådet inddrog den viden som kendere har til naturområdet og byggede på deres erfaringer. FA fremhævede endvidere behovet for kvalitative undersøgelser.

Peder Agger anførte, at Naturrådet har fundet det vigtigt at gå ind i emnet om befolkningens holdninger, fordi der er væsentlige konflikter knyttet til naturbeskyttelsen i dag, særligt mellem lokal befolkninger og centrale myndigheder. Derfor kunne det være relevant at kigge nærmere på disse konflikter og forsøge at forstå dem bedre. Det kunne ligeledes være relevant at sætte naturforvaltningen ind i en ramme som i højere grad inddrog befolkningen. Dette er fortsat et uopdyrket område. PA anførte endvidere, at rådet mangler ekspertise på området, hvorfor rådet i høj grad vil samarbejde med andre fagfolk og institutioner som besidder denne ekspertise.

John Holten Andersen anførte, at Naturrådet ikke ønsker at gennemføre en forbrugerundersøgelse for 2 mill. kr., men at man ønskede at starte en proces og dialog via debatter, fremtidsværksteder m.v.. Det var vigtigt, at denne debat kom til at hvile på et solidt grundlag, hvorfor det var vigtigt at basere sig på kvalitative og kvantitative undersøgelser. JHA mente, at det var vigtigt at projektet blev visionært og fremadrettet, og samtidigt at det berørte dilemmaer og den indre konflikt de fleste har ift. naturen.

Bent Aaby mente, at det er centralt, at befolkningsundersøgelsen benyttes til at se på konflikter og det er ligeledes vigtigt at se på prioriteringer.

Jane Strathe Buch anbefalede, at man i undersøgelsen ikke blot tog udgangspunkt i hvad folk siger, men rent faktisk hvordan folk handler.

Hans Hedegaard mente, at det var meget vigtigt at se på mål og midler inden for naturpolitikken, herunder var det centralt at se nærmere på støtteordningernes effektivitet og opbygning. Generelt er det vanskeligt at udarbejde støtteordninger og få dem til at virke, hvis målet er meget svagt defineret. Et eksempel er de førnævnte eremitskove, hvor det er vanskeligt at udarbejde forvaltningstiltag, når man ikke kender de reelle forekomster af eremitter i skovene. Mht. spørgsmålet om institutionelle barrierer mente HH, at det var vigtigt ikke at indsnævre fokus til Miljø- og Energiministeriet og Fødevareministeriet. Det kunne være særdeles relevant at inddrage EU's betydning som institutionel barriere, herunder i særdeleshed den måde som EU sætter rammer for økonomisk støtte.

Søren Ring Ibsen mente, at det var en rigtig god idé at gennemføre en befolkningsundersøgelse. SRI anførte, at der først og fremmest er behov for en kvantitativ undersøgelse, bl.a. som følge af de erfaringer som Nepenthes havde opnået ved konferencen om skov i august 2000. Generelt mangler der viden om folks ønsker til bl.a. urørt skov, vilde dyr, større sammenhængende områder og bioinvasion.

Tommy Dybbroe anførte, at WWF håber, at det bliver Naturrådet der skal forestå den kommende befolkningsundersøgelse. TD anbefalede desuden, at Naturrådet udarbejder en i forhold til ismandsrapport hvert år. TD mente endvidere, at biodiversitet var det mindst velvalgte emne, fordi WWF forventer, at Wilhjelmudvalget kommer med nogle væsentlige anbefalinger inden for emnet.

Helga Hjort Christensen anbefalede, at Naturrådet særligt prioriterer at arbejde med prioriteringen af landskabet, herunder i særdeleshed følgerne af vejbyggeri i det åbne land. Et andet meget vigtigt og presserende emne som Naturrådet med fordel kan arbejde med er urbaniseringen af landskabet.

Ole Damsgård anbefalede, at Naturrådet ikke brænder alle pengene af på en kvantitativ undersøgelse af befolkningens præferencer, men at Naturrådet i stedet koncentrerer sig om en kvalitativ undersøgelse, som kan benyttes til at gå et spadestik dybere i konflikter og naturopfattelser.

Peder Agger fremhævede, at Naturrådet meget gerne ser en undersøgelse, der prøver at afdække de indbyrdes modstridende synspunkter som det enkelte menneske har til udnyttelsen af naturen.

Finn Arler støttede Ole Damsgårds synspunkt om nødvendigheden af, at den kommende befolkningsundersøgelse primært kom til at indeholde en kvalitativ tilgang. Man kunne bl.a. lave forskellige eksperimenter med folk, som satte dem i dilemmaer og valgsituationer, som var reelle ift. de konflikter der er knyttet til naturpolitikken. Sådanne kvalitative tilgange ville være mere relevante end de økonomiske cost-benefit betragtninger.

Peder Agger takkede for kommentarerne til arbejdsprogrammet. Alle synspunkter ville blive inddraget i overvejelserne de kommende dage, hvor Naturrådet vil foretage en endelig prioritering af rådets kommende arbejde.

5) Diskussion af forslag fra jordbrugets organisationer om repræsentantskabets rolle i forbindelse med Vismandsrapporter

Peder Agger anførte, at der på alle de hidtidige Repræsentantskabsmøder havde været en diskussion af hvorledes Repræsentantskabet skulle indgå i forbindelse med offentliggørelsen af Naturrådets vismandsrapporter. PA referede proceduren i Det Økonomiske Råd og anførte, at der kunne argumenteres for flere mulige tilgange. PA anbefalede en løsning, hvor Repræsentantskabet kunne tydeliggøres i højere grad end det i dag var tilfældet. Dette kunne ske ved, at Naturrådet indsamlede bidrag og kommentarer til vismandsrapporten fra alle de medlemmer af Repræsentantskabet som ønskede det forud for offentliggørelsen af vismandsrapporten, og at Naturrådet ville offentliggøre dem på Naturrådets hjemmeside samtidig med offentliggørelsen af vismandsrapporten, samt sikre, at kommentarerne blev medsendt Vismandsrapporten når denne blev distribueret.

Helga Hjort Christensen anførte, at det ikke burde være noget problem at trykke alle bidrag i selve vismandsrapporten, hvis de blev fremsendt til Naturrådet i elektronisk form.

Peder Agger anførte hertil, at processen ved udarbejdelsen af Naturrådets vismandsrapporter er mere problematisk ift. inddragelse af kommentarer end det er tilfældet med Det Økonomiske Råds rapporter, idet Naturrådet i høj grad lægger vægt på formidling, og illustrationer m.v..

Mikael Trier anførte, at det er vigtigt at man tænker sig om i relation til dette punkt. Som myndighedsrepræsentant kan det være temmelig vanskeligt at blive afkrævet en formel holdning til Naturrådets Vismandsrapporter. Det kan være en forholdsvis langsommelig proces. Ydermere er det vanskeligt at drage en entydig parallel til Det Økonomiske Råd, hvis medlemmer består af toppersoner fra de forskellige myndigheder og organisationer. Ydermere er Det Økonomiske Råd mindre end Naturrådets repræsentantskab, og det beskæftiger sig i regelen med mere afgrænsede emner. Det Økonomiske Råd har ligeledes et specifikt lovophæng, hvilket Naturrådet heller ikke har. MT anbefalede derfor, at man indsnævrede kommentarerne til inlæg fra interesseorganisationer.

Tommy Dybbroe anbefalede, at man holdt fast i den nuværende model, ellers nærmede man sig noget der lignede en debatbog. TD frarådede kraftigt, at man inkluderede kommentarer fra interesseorganisationer i selve Vismandsrapporten.

Finn Arler mente, at det var en god idé, at kommentarer til Vismandsrapporten blev placeret på nettet. Kommentarerne bør ikke inkluderes i selve rapporten.

Bent Aaby mente, at det er vigtigt at debatten om Vismandsrapporten foregår i offentligheden. Hvis kommentarerne inkluderes i selve Vismandsrapporten kan man meget let forestille sig, at det vil fraholde organisationer fra at deltage i den offentlige debat om rapporten.

Jytte Heslop anførte, at Århus amt havde meget gode erfaringer med debat på Internettet. Amtets hjemmeside havde vist sig at være meget besøgt. JH anbefalede derfor, at Naturrådet valgte hjemmeside-modellen.

Peder Agger konkluderede, at Naturrådet holder fast ved hidtidig praksis om ikke at inkludere kommentarer til Vismandsrapporten i selve rapporten. Naturrådet vil derimod gøre en ekstra indsats for at indsamle skriftlige kommentarer fra repræsentantskabet inden offentliggørelsen af vismandsrapporten. Disse skriftlige kommentarer vil blive inkluderet i et samlet notat, som gøres tilgængelig på Naturrådets hjemmeside samtidig med rapportens offentliggørelse, og Naturrådet vil endvidere medsende det pågældende notat når vismandsrapporten distribueres.

Mikael Trier mente, at man blev nødt til at overveje nøje, hvordan man skal forholde sig til myndighedsrepræsentanterne i denne sammenhæng.

Peder Agger konkluderede, at det var vigtigt at finde en løsning, som myndighedsrepræsentanterne kan håndtere. Derfor kunne det være relevant, at præcisere at ikke alle myndighedsrepræsentanter nødvendigvis skal give skriftlige kommentarer til Vismandsrapporten. PA mente, at dette kan præciseres i det notat, hvor kommentarerne til Vismandsrapporten bliver samlet.

6) Eventuelt

Ingen kommentarer